

KUŇKA OHNIVÁ a ČOLEK VELKÝ na Vysočině a příklady vhodného managementu

Jaromír Maštera

říjen 2013

Obojživelníci na Vysočině

Česká republika - 21 druhů

Vysočina - 15 druhů:

mlok
čolek velký
čolek horský
čolek obecný
kuňka ohnivá
ropucha obecná
ropucha zelená
rosnička
blatnice
skokan hnědý
skokan ostronosý
skokan štíhlý
skokan krátkonohý
skokan zelený
skokan skřehotavý

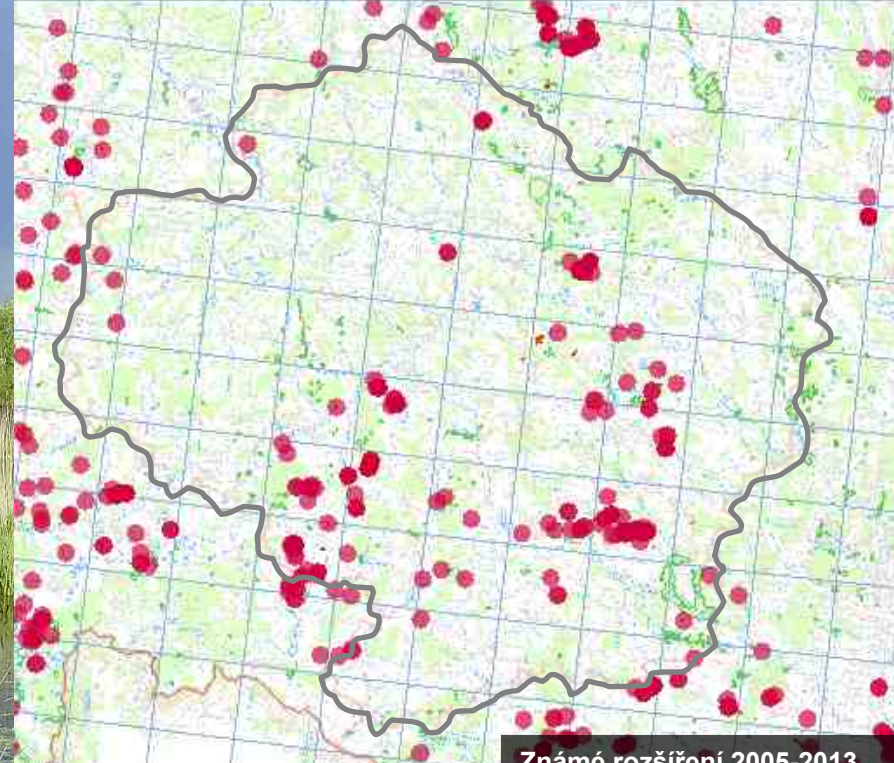

= poměrně velká druhová bohatost, **ALE !**

- vysoké ohrožení současným využíváním krajiny
- početnost většiny druhů v kraji klesá
- některé druhy z různých míst kraje rychle mizí (kuňka ohnivá, čolek velký aj.)
- některé druhy jsou již dlouho na Vysočině velmi vzácné (mlok, ropucha zelená aj.)
- změnit současný sestupný trend ale **lze!**

kuňka ohnivá (obecná)

Známé rozšíření 2005-2013

čolek velký

Obojživelníci – zvířata dvou živelů

- výskyt na souši a ve vodě
  - rozmnožování všech našich druhů ve vodě
- => na všech lokalitách výskytu obojživelníků je nutné vždy zajistit ochranu a vhodnou **péči o jejich vodní i terestrické biotopy** (nestačí si vybrat jen jedno)
- doposud se tento komplexní přístup ochrany obojživelníků moc neaplikoval, výsledkem může být úbytek až vymizení obojživelníků v lokálním měřítku
  - velmi důležitou a opomíjenou součástí suchozemských biotopů jsou **zimoviště !** (některé druhy zimují ve vodě, většina na souši)

Základy ochrany obojživelníků:

1. **vyhovující stav místa rozmnožování**
2. **široká nabídka různých biotopů v okolí místa rozmnožování**
3. **průběžná péče o lokality výskytu** (neponechávat bez zásahů!)
4. **mozaikovitost pravidelné péče**
5. „stav mírného nepořádku“

Příčiny ohrožení

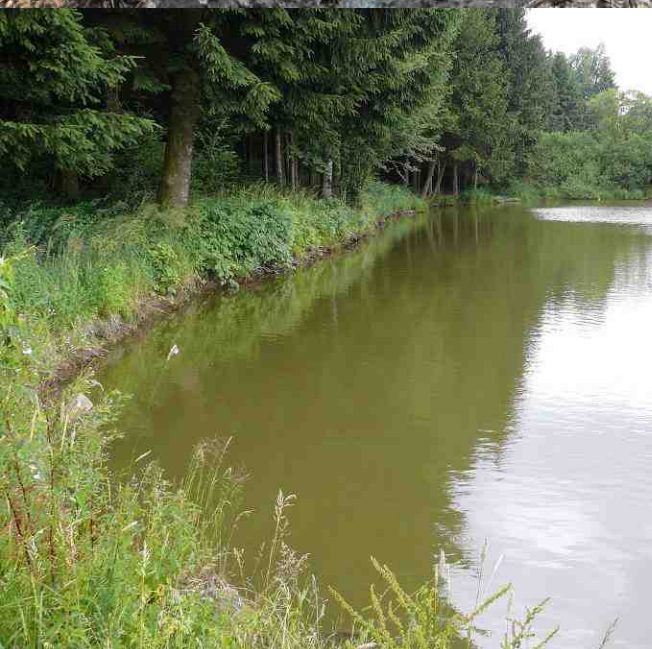
špatně prováděné odbahnění rybníků

chov polodivokých kachen

vypouštění rybníků v nevhodné období

vysoká intenzita rybářského hospodaření

zvyšující se hustota dopravy

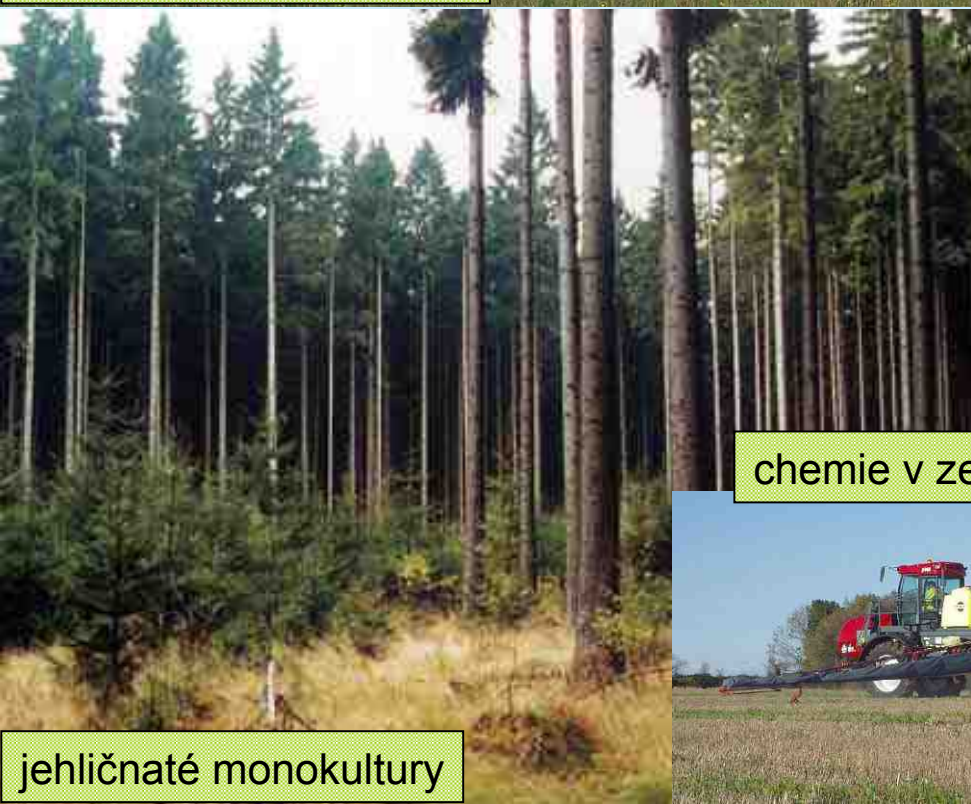

zavážení luk a mokřadů

pozemky ponechané bez péče = zarůstání

jehličnaté monokultury

chemie v zemědělství

vysoká intenzita zemědělství

rozorávání luk a remízků

odvodňování mokřadů
likvidace drobných vodních ploch

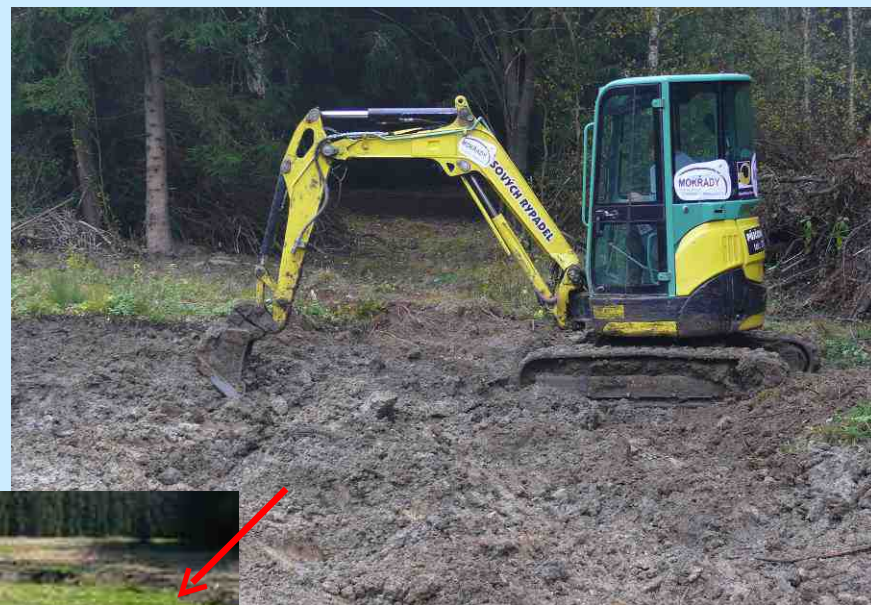
nové rybníky s nevhodnými parametry

likvidace cenných mokřadů stavbou rybníků

Ochrana obojživelníků – jak na to?

**obnova a budování tůní,
rybníčků a mokřadů**

**zatravňování pozemků v okolí vod + péče o
louky a mokřady (nenechávat bez péče)**

budování zimovišť'

ochrana v době jarního tahu

- snížit intenzitu zemědělství v okolí vod
- snížit rybí obsádky na rybnících alespoň v některých letech a omezit používání hnojiv, krmiv a dalších látek
- citlivě odbahňovat ekologicky cenné rybníky
- stavět nové rybníky jen na ekologicky bezcenných místech, a správně volit jejich parametry
- nezavážet mokřady a tůně
- neodvodňovat mokřady
- postupně měnit smrkové monokultury na smíšené a listnaté lesy

podchody pod silnicemi

Ochrana obojživelníků na Vysočině

- záchranné transfery přes silnice
- ochrana a obnova biotopů pro rozmnožování (tůně, rybníky aj.)
- tvorba nových biotopů pro rozmnožování
- revitalizace suchozemského biotopu (prořezávky apod.) a tvorba zimovišť
- snaha o snížení rybích obsádek na lokalitách nejohroženějších druhů
- snaha o větší podíl trvalých travních porostů oproti orné půdě v sousedství lokalit nejohroženějších druhů
- osvěta a osvětové akce

Příklad 1:
**Obnova biotopu čolka velkého a kuňky ohnivé na
Jihlavsku – bývalá pískovna a mokřady**

Slavná historie (1994 – 1998, a jistě i dříve a možná i lehce později)

Foto: J. Švarc a M. Jandová

Rosnatková tůň v roce 1996

Nedávná temná minulost (2005 – léto 2009)

Rosnatková tůň v roce 2009

z dřívějšího množství vzácné fauny do léta 2009 zůstávali asi už jen zelení skokani

Záchrana lokality v hodině dvanácté - 2009

Finanční podpora projektu:
Program péče o krajinu MŽP

1) vykácení náletových dřevin na
ploše 1.500 m²

**2) Ruční obnova první části centrální
zazemněné tůně na ploše 90 m²**

**Staronová obyvatelka lokality -
samička skokana hnědého**

**Začátek péče o rosnatkovou tůň -
vykácení a vyhrabání**

říjen 2009 A

říjen 2009 B

listopad 2009 – konec prací

listopad 2009

Lokalita v roce 2010

duben 2010

čolek velký - desítky larev

čolek obecný - desítky larev

kuňka obecná - několik ad.

skokan hnědý - snůšky, desítky pulců

skokan krátkonohý - desítky ad. a subad.

červen 2010

čolek velký

Pokračování obnovy - říjen 2010

3) ruční obnova druhé části centrální tůně
na ploše 40 m²

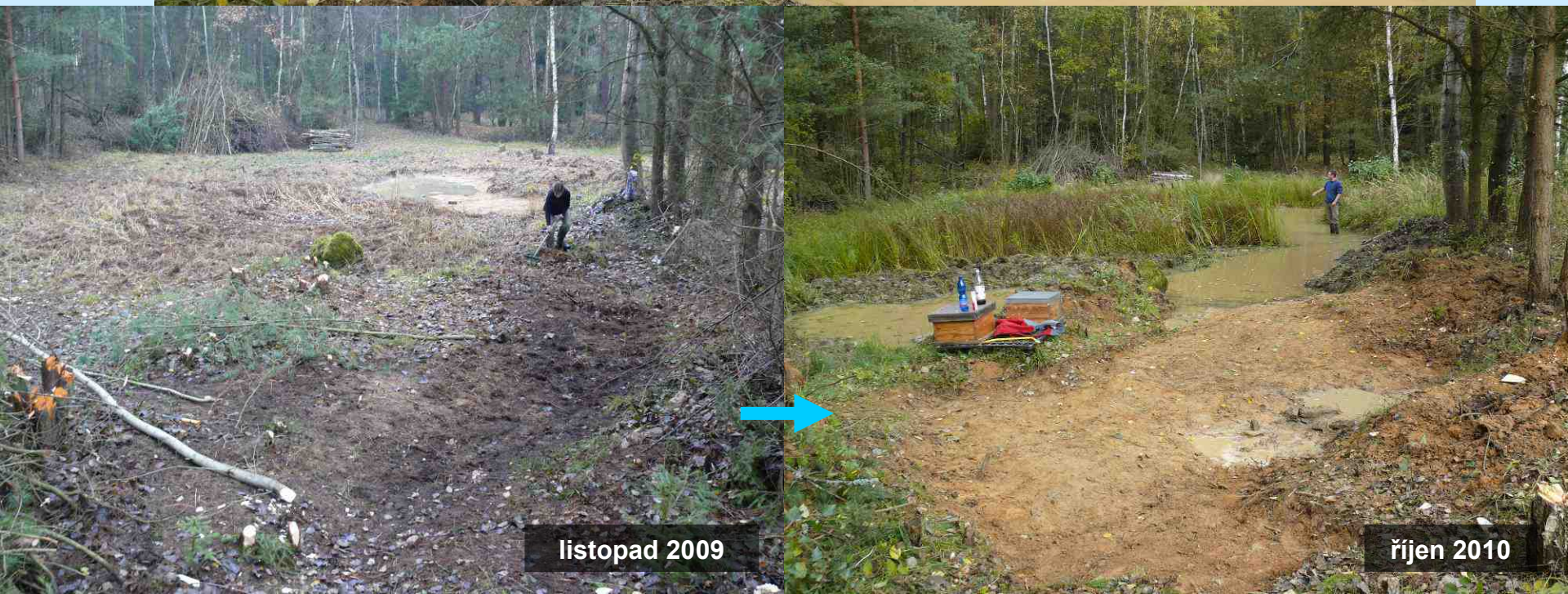

4) ruční obnova „rosnatkové“ tůně - 10 m²

Rosnatková tůň v říjnu 2010

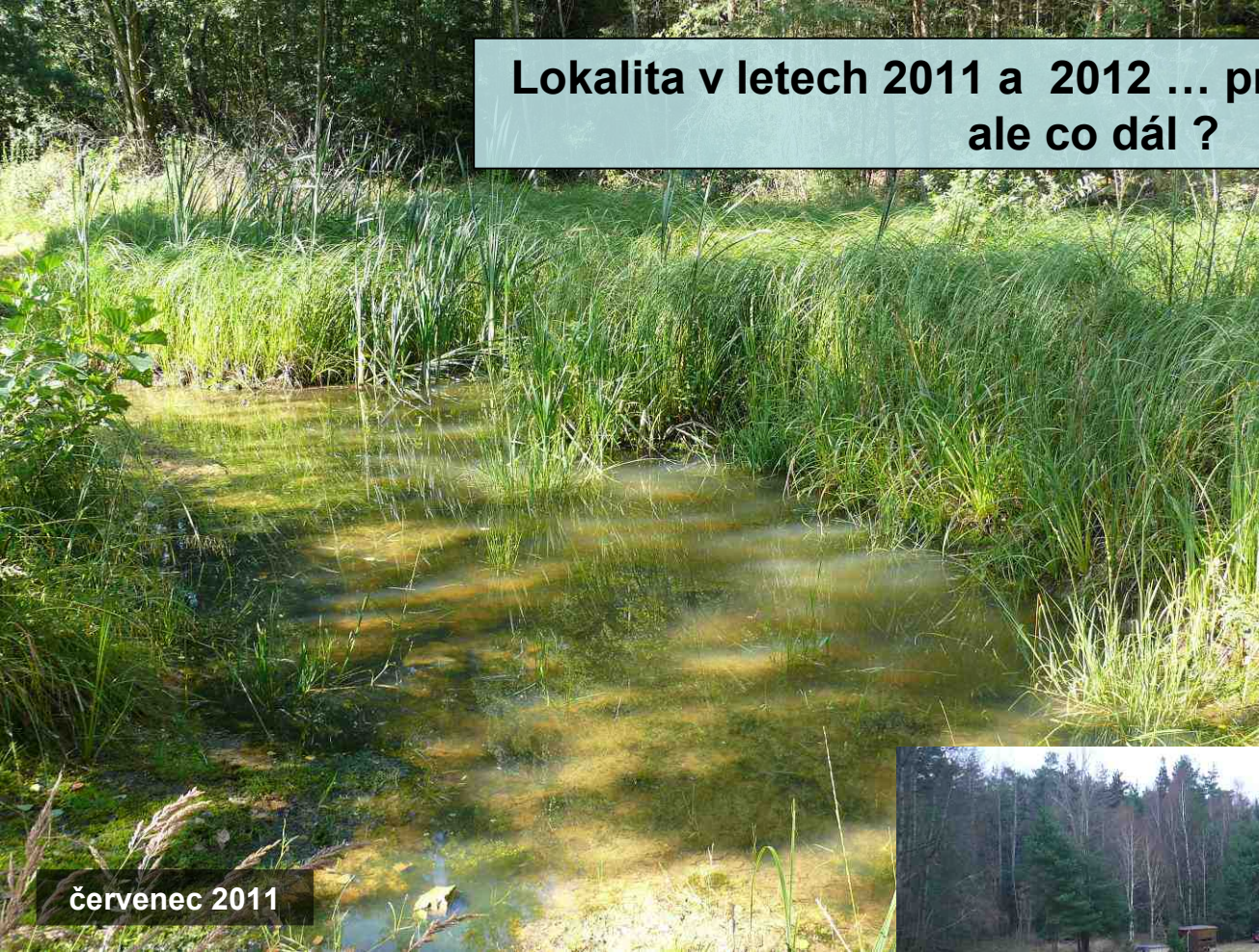

listopad 2009

říjen 2010

Lokalita v letech 2011 a 2012 ... prvotní zásah dobrý, ale co dál ?

červenec 2011

Plán podzim 2012 :

- nové tůně na mokřadní louce
- stržení drnu na polovině písčovny
- prohloubení části tůně, prořezávky, občasné pokosení luk

listopad 2011

Revitalizace pískovny a nové tůně - podzim 2012

Realizace:

členové a příznivci o.s. Mokřady (7 osob)

Dotace:

Program POPFK (MŽP)

Stržení drvu v pískovně a
prohloubení tůň:

na ploše nejméně 200 m²

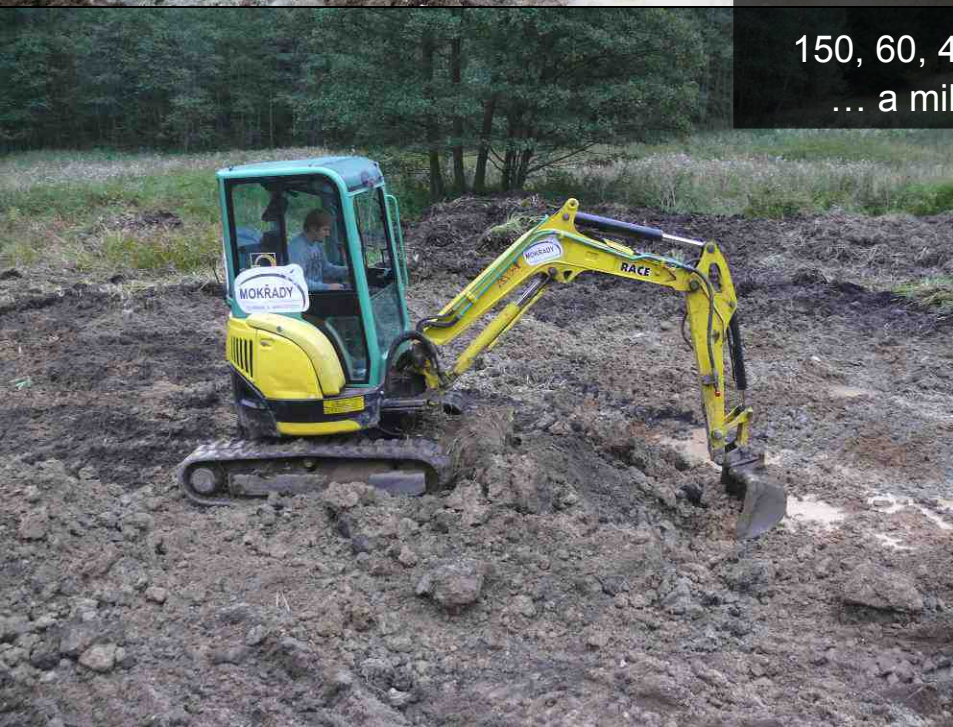
Ruční hloubení tůň:
část tůň 20 m²

Hloubení tůní bagrem:
150, 60, 40 a 20 m²
... a mikrotůňky

červen 2012

listopad 2012

červen 2012

listopad 2012

Lokalita v roce 2013

květen 2013

čolek velký - desítky jedinců

čolek obecný - desítky jedinců

kuňka ohnivá - min. 10 samců

blatnice skvrnitá - desítky pulců

skokan hnědý - snůšky, desítky pulců

skokan krátkonohý - desítky jedinců

červen 2013

Příklad 2:
**Úprava a tvorba biotopů pro čolka velkého a kuňku
ohnivou na Žďársku - neudržované mokřady**

Výchozí stav – rybníček a mokřady

do roku 2010:
kuňky, čolci atd.

od roku 2010: už jen ryby
(bez kuněk i čolců)

do roku 2012:
mokřady bez péče,
zarostlé dřevinami

Péče o mokřady a nové tůně – léto/ podzim 2012

Realizace:

členové a příznivci o.s. Mokřady (10 osob)

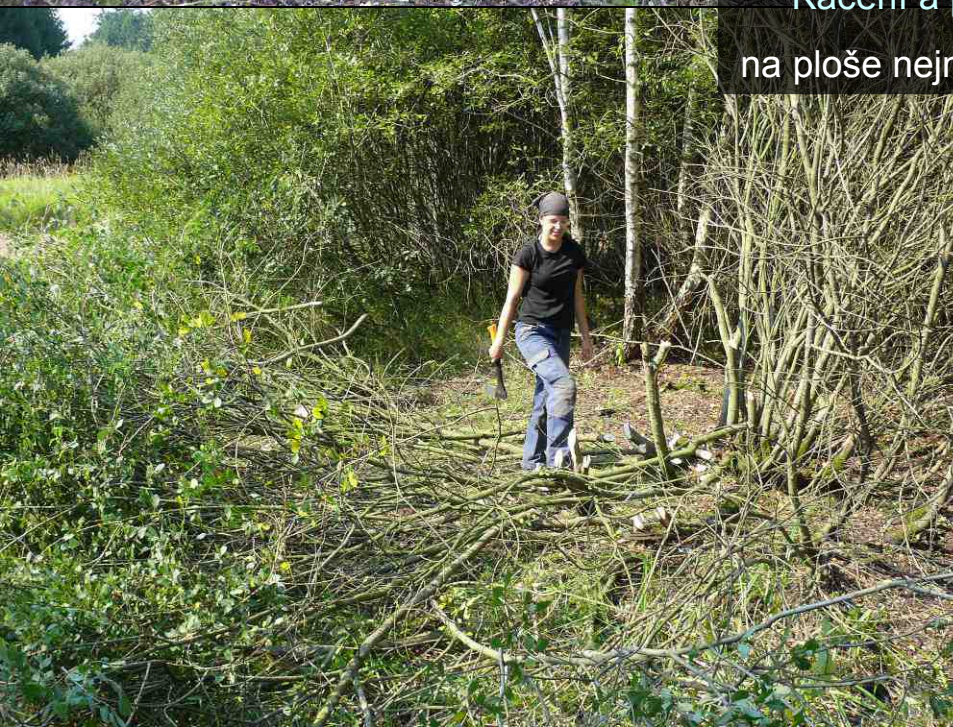
Dotace:

Program PPK (MŽP)

Kácení a prořezávky:
na ploše nejméně 1350 m²

Kosení:
na ploše nejméně 3100 m²

Ruční hloubení tůní:

60, 35 a 10 m²

2. září 2012

září 2012

19. září 2012

listopad 2012

13. září 2012

15. září 2012

Oprava meliorace pod tůňí ...

26. září 2012

září 2012

listopad 2012

Po realizaci...

Po realizaci...

Lokalita v roce 2013

duben 2013

červen 2013

- stav rybníčku lepší, s rozmnožováním kuřky i čolka velkého
- po dohodě ponechán bez ryb, tůň tudíž zatím moc neosídleny
- na mokřadech hodně žab (hlavně juv.)

červenec 2013

červenec 2013

Ochrana oboživelníků na internetu

Úvod . Aktuálně

Co jsou oboživelníci

Oboživelníci ČR

Určování

Metody výzkumu

Fotogalerie

Biotope oboživelníků

Ohrožení a ochrana

Tůně - budování a

Úvod . Aktuálně

Tibetán Mastiff

Chovná stanice Tibetkých dog. Neváhejte a navštivte nás!

Chovatelské potřeby

Krmiva pro psy, kočky, koně, ptactvo a hřodavce

[Klikněte na reklama](#)

Vítejte na stránkách, které mají za cíl co nejpřehledněji a nejúplněji informovat o všem důležitém týkajícím se jedné z neohroženějších skupin živočichů u nás. Najdete zde popisy a fotografie jednotlivých druhů oboživelníků žijících na území České republiky, informace o jejich ohrožení i praktické ochraně. Dále zde najdete doporučenou literaturu týkající se oboživelníků, odkazy na zajímavé stránky o oboživelnicích a různé materiály (prezentace, články) o oboživelnicích, jejich ochraně a praktické péči o jejich biotopy.

www.obozivelnici.wbs.cz

Úvod

Aktuální pozvánky

Mokřady - základní informace

Prezentace, terénní exkurze, postery atd

Úvod

Občanské sdružení "Mokřady-ochrana a management" zde prezentuje své záměry, aktivity, výsledky práce a zkušenosti v oblasti ochrany přírody a krajiny. Hlavním účelem je informovat naše kolegy, partnery, úřady a širokou veřejnost.

www.mokrady.wbs.cz

Support us

Support our ongoing work to protect and create new habitats for all our precious freshwater wildlife.

Find out how you can get involved today!

Problems with your pond? The (Pond) Doctor is here!

LATEST NEWS: Minerals industry support pond creation Find out more
Piloting a new monitoring network for ponds With so little regular monitoring of ponds there is concern that declines in plant and animal groups (like dragonflies and amphibians) will go undetected. If you live in Cheshire, North East Yorkshire or South Hampshire, and would like to help us with trials of a new survey to collect pond information then click here to find out more

Latest News

- [Give us a BIG hand](#)
- [Minerals industry supports pond creation programme](#)
- [Job update - Assistant Conservation Officer/Ecologist](#)
- [Water Friendly Farming Project Launch](#)
- [Britain's best wildlife ponds - the Fowl's Pill, Otmoor](#)
- [What is the perfect pond?](#)
- [Worrying times for freshwater wildlife](#)

Follow us

Fancy a dip?

The Big Pond Dip 2012 is now closed

Watch this space for the results.

The Wales Flagship Ponds Pilot Project

Following the launch of our pilot Welsh Flagship Ponds Project, Dr Fred Slater has surveyed the first 12 of our top quality priority ponds - which (as expected) are showing high levels of biodiversity.

Find out more about the Flagship Ponds Project

www.pondconservation.org.uk

Děkuji za pozornost

„Tůň není nikdy dost...“

Mgr. Jaromír Maštera

AOPK ČR

a

občanské sdružení

„Mokřady - ochrana a management“

mastera.jaromir@gmail.com

